

**Základní škola
s rozšířenou výukou jazyků
Fakultní škola Pedagogické fakulty UK
Kladská 1, Praha 2**

„Kdo jsi, kam jdeš, co chceš...“

PREVENTIVNÍ PROGRAM

ŘEDITELKA ŠKOLY:

Mgr. Kateřina Vávrová

ŠKOLNÍ METODIČKA PREVENCE:

Mgr. Eva Živná

OBSAH

strana

„Kdo jsi, kam jdeš, co chceš...“ – slovo úvodem	3
<u>ZÁSADY EFEKTIVNÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE</u>	4
<u>PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY</u>	5
<u>DLOUHODOBÉ CÍLE</u>	5
<u>STŘEDNĚDOBÉ CÍLE</u>	6
<u>KRÁTKOBOBÉ CÍLE</u>	7
<u>STRUKTURA, METODY A FORMY PPŠ</u>	9
<i>Prevence zevnitř</i>	9
<i>Prevence zvenku</i>	13
<u>CÍLOVÉ SKUPINY (ÚČASTNÍCI PPŠ)</u>	15
<u>ÚKOLY A KOMPETENCE ÚČASTNÍKŮ PPŠ</u>	16
<u>KONKRÉTNÍ PROGRAMY A AKTIVITY PPŠ</u>	20
<i>Domácí preventivní program pro rodiče</i>	21
<u>SPOLUPRACUJÍCÍ ORGANIZACE</u>	22
<u>ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ</u>	23
<u>ŠKOLNÍ KRIZOVÝ PLÁN</u>	27
<u>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY</u>	29
<u>LINKY BEZPEČÍ</u>	30
<u>NĚKTERÉ INTERNETOVÉ ODKAZY</u>	31

„Kdo jsi, kam jdeš, co chceš...“

Než se pustíme do převážně teoretického představování Preventivního programu naší školy, zastavme se u samé jeho podstaty. Podstatou je bezesporu snaha pomoci mladému člověku projít všemi nástrahami života s čistým štítem, pomáhat mu najít sám sebe a přiblížit se k vysněnému ideálu harmonické osobnosti.

Kdysi kdosi řekl, že jeho cílem je ze svého dítěte vychovat spokojeného člověka. Není většího úkolu!

Držme si všichni vzájemně palce!

... a nějaké moudro a trochu pravdy k tomu...

„Vzdělání je schopnost porozumět druhým.“ (J. W. Goethe)

*„Dospívání je doba, kdy se člověk diví,
jak tak nemožní rodiče mohli mít tak skvělé dítě.“ (M. Twain)*

*„Až budeš starší, přáteli, poznáš,
že lidé ubližují nejvíce z nevědomosti.“ (J. Deml)*

„Poznat vlastní nevědomost je nejlepší díl našich vědomostí.“ (Lao-c)

„Je lépe lidi učit, jak mají myslet, než co si mají myslet.“ (Ch. Lichtenberg)

„Dobré je učit se i od nepřátel.“ (Ovidius)

„Myslet bolí.“ (T.G. Masaryk)

*„V mládí každý věří, že svět začal teprve jím,
že je tu všechno vlastně kvůli němu.“ (J. W. Goethe)*

ZÁSADY EFEKTIVNÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE

Pro potřeby Standardů odborné způsobilosti (2005) bylo formulováno několik obecných zásad, které by realizované preventivní programy měly splňovat. Naše škola je považuje za tak zásadní, že se jimi bude řídit i při realizaci vlastní preventivní koncepce.

- **Komplexnost a kombinace mnohočetných strategií** působících na určitou cílovou skupinu (škola, rodina, vrstevníci, komunita, masmédiá)
- **Kontinuita působení a systematičnost plánování**
Programy na sebe musí navazovat a vzájemně se doplňovat. Preventivní působení musí být systematické a dlouhodobé.
- **Cílenost a adekvátnost informací i forem působení** vzhledem k cílové populaci a jejím demografickým a sociokulturním charakteristikám
- **Propojení prevence užívání nelegálních návykových látek a těkavých návykových látek s prevencí problémů způsobených alkoholem a tabákem**
- **Včasný začátek preventivních aktivit**, ideálně již v předškolním věku, v našem případě od 1. tříd
- **Pozitivní orientace primární prevence a demonstrace konkrétních alternativ**
- **Využití „KAB“ modelu (Knowledge – Attitude - Behavior)** - orientace nikoliv pouze na úroveň informací, ale především na kvalitu postojů a změnu chování
- **Využití „peer“ prvku, důraz na interakci a aktivní zapojení**
- **Denormalizace** znamená, že se normy a hodnoty určitého společenství změní tak, aby lidem nepřipadalo užívání a šíření návykových látek jako žádoucí, ale ani jako neutrální sociální norma.
- **Podpora protektivních faktorů ve společnosti**, vytváření podpůrného a pečujícího prostředí
- **Nepoužívání neúčinných prostředků** - pouhé poskytování zdravotních informací o účincích návykových látek, odstrašování, zakazování, přehánění následků užívání, moralizování a v neposlední řadě i afektivní výchova postavená pouze na emocích a pocitech

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

- ZÁKLAD VÝCHOVY KE ZDRAVÍ -

Preventivní program naší školy je součástí Školního vzdělávacího programu Evropská škola a prolíná osnovami vzdělávacího programu Základní škola.

Vychází ze **Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství na období 2013 -2018 (MŠMT 2013)**, která je v souladu s dalšími národními a evropskými dokumenty a současně je plně v souladu se schválenými Standardy primární prevence.

1. Dlouhodobé cíle primární prevence na naší škole

se ztotožňují se základními cíli primární prevence MŠMT, kterými jsou

1. 1. zabránit výskytu rizikového chování v daných oblastech

(záškoláctví, šikana, kyberšikana a násilí, drogy, alkohol, tabák, vandalismus, krádeže, poruchy příjmu potravy, netolismus a gambling, sebepoškozování, domácí násilí, syndrom týraného dítěte, závislost na politickém a náboženském extremismu, rasismus, xenofobie, příslušnost k subkulturám, homofobie, intolerance, antisemitismus, nová náboženská hnutí, rizikové sexuální chování - onemocnění HIV/AIDS a další nemoci, rizikové sporty a rizikové chování v dopravě)

nebo co nejvíce omezit škody působené jejich výskytem mezi žáky,

1. 2. rozpoznat případy

ohrožování výchovy mládeže, domácího násilí, týrání a zneužívání dětí včetně komerčního sexuálního zneužívání a

1. 3. zajistit včasnou intervenci.

Jsme si vědomi faktu, že problematika rizikových projevů chování je rozsáhlá, jednotlivé jevy mají v mnoha případech vzájemné vazby.

Prevence proto vyžaduje:

systémový přístup

komplexnost

včasnost

vytrvalost

důslednost

pružnost

2. Střednědobé cíle preventivního programu školy

2. 1. VÝCHOVA

- **K OSVOJENÍ POZITIVNÍHO SOCIÁLNÍHO CHOVÁNÍ**
- **K ZACHOVÁNÍ INTEGRITY OSOBNOSTI JEDINCE**

Cílem působení je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí při vědomí všech alternativ
 - s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi
- schopné řešit problémy, případně schopné nalézt pomoc pro řešení problémů
 - s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám
 - podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek
 - otevřené a pozitivně nastavené k sociálním vztahům
- aktivně přijímající zdravý životní styl (životospráva, sportovní a kulturní aktivity)

2. 2. VYTVÁŘENÍ BEZPEČNÉHO, RESPEKTUJÍCÍHO A SPOLUPRACUJÍCÍHO PROSTŘEDÍ VE ŠKOLE JAKO ZÁKLADU PREVENCE PROTI ŠIKANĚ

Zaměříme se na podporu pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky, rovněž mezi žáky a učiteli, pracovníky školy navzájem.

Za tímto účelem budeme podporovat

- solidaritu a toleranci, vědomí sounáležitosti
- zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- spolupráci mezi dětmi a rozvíjení jejich vzájemného respektu
- zaměření na práci s třídním kolektivem, na tzv. třídní setkávání
- rozvíjení jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince

Střednědobé cíle naší školy v preventivní oblasti reagují na vývojové odlišnosti v životě dětí a jsou úzce spojeny s ostatními výchovnými a vzdělávacími strategiemi zakotvenými v našem Školním vzdělávacím programu.

K naplnění všech cílů přispívají průřezová témata, jejich tematické okruhy a rovněž osvojování si klíčových kompetencí žákem.

2. 3. PREVENTIVNÍ VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ PŮSOBNÍ JAKO NEODDĚLITELNÁ SOUČÁST VÝUKY A ŽIVOTA ŠKOLY

Prioritou naší školy v oblasti prevence bude

- zapojení všech pedagogických pracovníků do systému prevence, pracovat na jejich vzdělávání a odborné erudovanosti, komunikativní a psychologické vybavenosti, aby svým působením pozitivně ovlivňovali rozvoj zdravé osobnosti žáka a vytvářeli pozitivní klima ve škole.

2. 4. ZKVALITŇOVÁNÍ KOOORDINACE PRIMÁRNÍ PREVENCE NAPŘÍČ ŠKOLOU A ZÚČASTNĚNÝMI SUBJEKTY

Střednědobým cílem v preventivním působení na naší škole je zlepšování

- propojení činností na všech úrovních, docílení informovanosti všech subjektů o všech preventivních aktivitách, především práce školního poradenského týmu by měla do preventivní činnosti školy vnést velkou míru následné informovanosti a koordinovanosti mezi všemi subjekty.
- zaměření na sekundární cílové skupiny jako jsou ostatní zaměstnanci školy a především rodičovská veřejnost, snaha o jejich zapojování do života školy
 - spolupráce s dalšími subjekty participujícími na primární prevenci (PPP, SVP, MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 2, POLICIE, OSPOD, AKREDITOVANÉ A CERTIFIKOVANÉ ORGANIZACE apod.)

3. Krátkodobé cíle preventivního programu školy

Krátkodobé cíle preventivního programu školy jsou stanovovány každoročně
v Akčním plánu.

Tento plán vychází z evaluace programů uplynulého období.

Při tvorbě AP pro příslušný školní rok máme stále na zřeteli preventivní program naší školy obsažený ve školním vzdělávacím programu a stanovujeme si úkoly pro příští období, jejichž realizace by nás měla posunout k naplňování střednědobých a dlouhodobých preventivních cílů z tohoto programu vycházejících.

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

je sestaven na základě :

- CHARAKTERISTIKY A SPECIFIK školy
- DOSAVADNÍCH ZKUŠENOSTÍ ze života školy
 - analýzy „MAPA ŠKOLY“
- EVALUACÍ PŘEDEŠLÝCH MPP A AP

obsahuje :

1. Strukturu, metody a formy PPŠ

- možnosti jeho naplňování
- vycházejí z evaluace minulých PP

2. Cílové skupiny PPŠ

3. Úkoly a kompetence všech účastníků PPŠ

4. Konkrétní programy a aktivity pro jednotlivé cílové skupiny PPŠ

5. Akční plán - programy a aktivity PPŠ pro konkrétní školní rok

Struktura, metody a formy PPŠ

- možnosti jeho naplňování

PP na naší škole je veden ve dvou rovinách:

zevnitř - interně (=vlastní možnosti školy)

na 1. stupni
na 2. stupni
školní psycholožka
školní družina
školní klub

zvenku - externě (=certifikované programy organizací)

na 1. stupni
na 2. stupni

Prevence zevnitř

staví na třech veličinách

ZÁKLAD PREVENCE

**= VÝCHOVNÁ A
VZDĚLÁVACÍ PRÁCE
TŘÍDNÍHO UČITELE
V CELÉM KOMPLEXU**

PEER PRVEK

**= STĚŽEJNÍ PRVEK
V PREVENCI NA NAŠÍ
ŠKOLE, KDY DĚTI SVÝM
CHOVÁNÍM PREVENTIVNĚ
PŮSOBÍ SAMY NA SEBE A
VZÁJEMNĚ**

ŠKOLNÍ

**PSYCHOLOŽKA
ŠKOLNÍ DRUŽINA
ŠKOLNÍ KLUB**

**= SPECIFICKÉ POSTAVENÍ
V PREVENCI, VÝZNAMNÁ
ROLE PŘEDEVŠÍM
V PREVENCI PROTI ŠIKANĚ**

1. PREVENTIVNÍ PRÁCE TŘÍDNÍHO UČITELE

- tzv. **třídní setkávání** - **komunikační třídnické hodiny**
třídní učitel se svou třídou řeší otázky, které se třídy týkají, a debatují nad tématy – využívají účinných metod, např. komunitní kruh, hraní rolí, sociální hry apod.
- **individuální pomoc žákovi** - rozhovory, citlivá intervence
- **třídní schránka důvěry**
- **spolupráce třídního učitele - peer aktivistů - školního metodika prevence**
při aplikování preventivních programů připravených „píry“ pro jednotlivé třídní kolektivy naší školy

2. PEER PROGRAM – VRSTEVNICKÝ PROGRAM

V našich školních zvyklostech se objevuje peer prvek cíleně osmým rokem a prolíná systémem celoročního preventivního programu, peer program je jednou z variant primární prevence.

a) Cíle peer programu v PPŠ

- učit se komunikovat v týmu a vzájemně spolupracovat, komunikovat s dospělými i s vrstevníky
- učit se komunikovat s mladšími spolužáky jako s partnery a přitom si vybudovat jejich uznání, získat určitou prestiž, být vzorem
- pěstovat vzájemnou toleranci, respekt a úctu k druhým
- zlepšování vztahů ve třídách
- pomoc spolužákům v případech, kdy se obávají svěřit se svým problémem dospělým

b) Úrovně peer prvku v PPŠ

- **peer program „Etiketa hrou“**

celoroční projekt žáků nižších a vyšších roč. 1. st. na bázi vrstevnického prvku – cílem je spolupráce při vštěpování základů společenského morálního chování

- **peer program pro 1. st. – Charta třídy - aktivisté žáci 9. tříd**

- Na jejich práci je bude připravovat metodička prevence a výchovná poradkyně, která zároveň v této třídě učí výchovu ke zdraví, navážeme na zkušenosti minulých šk. roků.
- Program bude probíhat 1x do roka v nižších ročnících (v 1. až 5. ročnících), v nichž týmy deváťáků budou pod dohledem třídních jednotlivých tříd provádět svůj program.
- Pokusíme se zapojit jako „píry“ všechny žáky 9. třídy, nebudeme zohledňovat žádný ze zvyklostních předpokladů (bezproblémové chování, dobrý školní prospěch atd.). Vyzkoušeli jsme, že zodpovědnost, kterou budou děti muset přijmout, a týmová spolupráce pozitivně ovlivňují chování problematických jedinců.
- Třídní učitelé 1. stupně mají předem schůzku s metodičkou prevence, kde se seznámí s cílem programu a jeho postupy. Po ukončení společně program zhodnotí, vyvodí poznatky ke zlepšení v další práci.

- **peer poradci - *Hnutí Na vlastních nohou* - Stonožka**

- Naše děti jsou s humanitární činností Stonožky každodenně spjaty, účastní se všech jejích projektů, které s prevencí těsně souvisejí (boj proti rasové nesnášenlivosti, lidské intoleranci, šikaně, vedení k lidské solidaritě atd.).
- Pracují ve věkově různorodých skupinách, prolínají se napříč třídami a ročníky a vytváří se tak pospolitě školní společenství.
- Stonožka spolupracuje s naší školou velmi intenzivně již více než třináct let a pro následující období si dala **za cíl bojovat proti šikaně**, což je i dlouhodobý úkol školy.
- Pokračujeme v práci **peer poradce**, s jehož rolí máme zkušenost z předešlých let. Peer poradci se stanou 2-3 žáci z **nejvyšších ročníků**, kteří se všeobecně těší dobrému jménu mezi spolužáky, mají přirozenou autoritu, velmi dobře a otevřeně dovedou komunikovat s vrstevníky i dospělými, mají jisté morální hodnoty. Smysl působení tohoto peer poradce je v pomoci spolužákům v případech, kdy se oni bojí svěřit dospělým se svým problémem. Poradenský tým školy pomůže sestavit dětem pravidla pro činnost peer poradců a bude jim nápomocen při řešení obtížnějších případů.

- **peer prvek v činnostech a akcích školy**

- ***Žákovský parlament*** – setkávání vedení školy se zástupci tříd má na škole jistou tradici a v ní budeme pokračovat. V podobném duchu na větším poli se zapojujeme do práce ***Dětského parlamentu Prahy 2***.
- Žáci vyšších a nižších ročníků se prolínají a spolupracují na ***společných projektech***, např.:
 - Čtení v knihovně - poslední ročníky čtou pohádky prvním ročníkům
 - Vánoční koncert a závěrečná Akademie – společné představení všech tříd na jevišti v Lucerně a Hybernii.
 - Sportovní den - štafety sestavené z žáků všech ročníků apod.
 - Výměnné pobyty žáků do zahraničí

3. ŠKOLNÍ PSYCHOLOŽKA

- Od roku 2016 je školní psycholožka dětem k dispozici každý den. Ve třídách pravidelně provádí sociometrii, společně s třídními učiteli vytipovává rizikové chování dětí a včas nabízí intervenci a pomoc. Intenzivně spolupracuje s rodiči.

ŠKOLNÍ DRUŽINA A ŠKOLNÍ KLUB

- V našich podmínkách mají **zcela specifické postavení.**

Díky společným prostorám v suterénu mají vychovatelky vzácnou možnost pracovat s „multivěkovou“ skupinou dětí, využít tuto skutečnost ve své práci a zaměřit ji preventivně, především proti zárodkům šikany – využijí k tomu

např.:

- sociální hry
 - komunitní kruh
 - týmovou spolupráci
 - role patrona starších dětí pro děti mladší
 - individuální rozhovory
 - osobní pozorování
- Zásadním způsobem spolupracovat s třídními učiteli, konzultovat zkušenosti, sjednocovat postupy při řešení problémů.

Prevence zvenku

staví na certifikovaných programech odpovídajících standardům PP

1. stupeň - například :

Spolek 2012 – šikana, vztahy mezi spolužáky
preventivní program pro 1.- 5.tř.

2. stupeň – například:

Prak – léčba závislostí

Jules a Jim – alkohol, tabák

Divadelta – šikana, kyberšikana

1. a 2. stupeň

Městská policie a Policie ČR

- Vychází z filozofie „**Neznalost zákona neomlouvá**“. Žáci se dozvědí zcela konkrétní fakta, na jejichž existenci se následně mohou vyvarovat takového svého chování, jež by mohlo být příčinou protizákonných činů nebo naopak by se děti mohly stát obětí takových činů.
- **Spolupráce** dlouholetá kvalitní, jejich programy splňují kritéria pro efektivní primární prevenci a máme s nimi dobré zkušenosti. Budeme v nich v nadcházejícím roce pokračovat.

Česká koalice proti tabáku (www.bez cigaret.cz)

- **1. stupeň** - program „**Nekuřátka**“
Interaktivní formou poskytujeme základní informace o kouření a především o následcích kouření. Podporujeme v dítěti vnímání zodpovědnosti za své zdraví a rozvoj zdravého životního stylu. Vytváříme kolektiv s odmítavým postojem ke kouření.
- **2. stupeň** – program „**Típní to**“ - navazující, prohlubující tematiku (ne)kouření

Člověk v tísní

Programy této společnosti velmi dobře řeší témata jako je **šikana, rasismus, xenofobie, intolerance, bezpráví, politický a náboženský extremismus, zneužívání dětské práce.**

- **Příběhy bezpráví** - 2. stupeň (8., 9. ročník) realizuje vždy na podzim blok s následnými diskusemi a setkáními s pamětníky apod.
- **Jeden svět na školách** - žáci od 3. do 9. tříd pak navštěvují jarní filmový festival. Program probíhá vždy s následnými debatami a rozboru absolvovaného s organizátory pořadu, pak navazuje interaktivní hodina s třídními učiteli. Vždy se jedná o preventivní blok v rozsahu cca 3 - 4 hodin.
- **Filmy s výše uvedenou tematikou** - pořizujeme do školní filmotéky, jsou vždy vybaveny metodickým materiálem a učitelé je využívají v preventivní práci na obou stupních.

5 minut naděje, ZDRSEM a další

- **Všechny třídy projdou zdravotními kurzy (opakovaně v intervalu 2 let)**
 - „Základy resuscitace“
 - „Bezvědomí není spánek“ – návštbavový
- **Z hlediska prevence několik cílů**
 - praktická znalost životně důležité první pomoci
 - uvědomění si mezilidských vztahů a lidské solidarity
 - pěstování osobní zodpovědnosti a statečnosti

Cílové skupiny PPŠ

- Program splňující veškerá kritéria stanovená MŠMT vyžaduje spolupráci a odpovědnost na všech úrovních života školy, vyžaduje kooperaci všech cílových skupin zapojených do PPŠ a těmi jsou:
 - Žáci
 - vedení školy v čele s ředitelkou školy
 - školní poradenský tým
 - pedagogický sbor včetně vychovatelů školní družiny a školního klubu
 - ostatní pracovníci školy
 - zákonní zástupci a rodiny žáků, ostatní veřejnost
 - PPP
 - spolupracující organizace
 - obec

- Máme za to, že v dále nastíněném propojení dojde ke kvalitnímu cílenému dlouhodobému působení na žáky, které bude splňovat požadavky specifické všeobecné primární prevence na škole a bude ve svém důsledku i efektivní s vynaložením minimálních finančních prostředků.
- V naprosté shodě s těmito cíli vybereme **certifikované programy** zaměřené na specifickou všeobecnou primární prevenci, které budou rovněž podporovat dlouhodobé působení v oblasti prevence.
- Využijeme předešlých zkušeností s těmito programy, ale **naším cílem bude hledání dalších nových možností pro nadcházející období.**

Úkoly a kompetence účastníků PPŠ

Žáci

- hlavní cílová skupina PPŠ
- zásadní úkoly
 - uvědomělá participace na realizaci PPŠ
 - aktivní spolupráce při další přípravě a zkvalitňování PPŠ

Vedení školy v čele s ředitelkou školy

- odpovídá za podporu, vytváření a realizaci PPŠ
- ředitelka školy je členkou školního poradenského týmu

Školní poradenský tým

- Poradenský tým školy zahájil pilotně svou práci ve školním roce 2008/2009, ve školním roce 2019/2020 chceme na zkušenosti uplynulých let navázat ještě intenzivnější činností. ŠPT tvoří:
 - **ředitelka školy**
 - **výchovná poradkyně**
 - **školní metodička prevence**
 - **školní psycholožka**
 - **externě metodička prevence PPP pro Prahu 2**
psycholožka PPP pro Prahu 2
- **Základní úkoly**
 - pravidelné schůzky 1 krát měsíčně (jinak dle potřeby) - koordinace preventivní práce - závěry předat všem vyučujícím
 - častá kooperace s třídními učiteli a vyučujícími OV a Vkz
 - **konzultace pro všechny cílové skupiny PPŠ - zvláště pro žáky a pedagogy - schránka důvěry**
 - **intervenční práce**
 - **zaměření na specifickou a indikovanou primární prevenci ve spolupráci s třídními učiteli**

Pedagogický sbor včetně vychovatelů školní družiny a školního klubu

- **Třídní učitel je klíčovou postavou celého preventivního působení.** Třídní učitel (potažmo všichni učitelé a vychovatelé) projde **vzděláváním v oblasti práce s třídním kolektivem a v oblasti nových vyučovacích a výchovných metod** podporujících rozvoj klíčových kompetencí žáka.
- **Systematická preventivní práce třídního učitele** propojená s úzkou spoluprací s poradenským týmem školy, s vyučujícími občanské výchovy, výchovy ke zdraví a rodinné výchovy, se všemi vyučujícími v dané třídě, kteří začleňují preventivní témata do výuky ve svých předmětech
- **Osoba a osobnost pedagoga** vyučujícího OV, Vzk - a tudíž zároveň preventivně působícího na žáky - je rovněž **klíčovým prvkem** preventivního působení.
- Dlouhodobým cílem prevence na naší škole bude **zkvalitnění přípravy učitelů OV, Vzk** (vzdělávání v oblasti prevence, v oblasti osobnostního rozvoje učitele, v oblasti práce třídního učitele se třídou) a docílení toho, aby jeden z těchto předmětů vyučoval ve třídě třídní učitel (v ideálním případě aprobovaný třídní učitel) a jeden aprobovaný pedagog nebo metodik prevence či výchovný poradce.
- Důsledné využívání **interaktivních učebnic a materiálů pro OV a Vzk na 2. stupni**, které jsou svým zpracováním metodickým základem pro preventivní práci v jednotlivých ročnících
 - **obsahují preventivní témata rizikového chování** v rozsahu daném legislativou
 - **zachovávají kontinuitu v jednotlivých ročnících**
 - prohlubují témata **adekvátně věku dětí**
 - **splňují požadavky školního vzdělávacího programu.**
- Třídní učitelé se zaměří na vzdělávání v oblasti práce se třídou a v prevenci se budou věnovat tzv. **třídním setkáváním, třídnickým komunikačním hodinám.** Využívat k tomu budou moderní metody, zvláště psychosociální hry, hraní rolí atd. (viz ŠVP).
- TU vedou záznamy o své preventivní činnosti - vedení takových záznamů pomůže **mapovat klima třídy jako základu kvalitního klimatu ve škole, vystopovat i skryté problémy, zvláště zárodky šikany**, jejíž potlačování je naším stěžejním preventivním úkolem!
- **Na prvním stupni** se zaměříme na vztah škola a žák, aby se dítě cítilo ve škole dobře a bezpečně. Tady musí sehrát zásadní roli právě třídní učitel.
- Třídním učitelům budou nápomocni v jejich práci všichni vyučující i ostatní pracovníci školy.
- Vychovatelé ve šk. družině a ve šk. klubu využijí hlavního specifika jejich oddělení, tj. věkového prolínání žáků. Podporují v dětech především jejich etický a osobnostní růst – rovněž vedou záznamy o svých pozorováních a působeníh za stejným účelem jako TU.

Ostatní pracovníci školy

- Máme na mysli především ty, kteří přicházejí při výkonu svého zaměstnání do přímého styku se žáky. Patří sem:
 - školník
 - ekonomka a hospodářky školy
 - pracovnice školní jídelny
 - recepční
 - uklízečky
 - externí pracovníci školy
- Úkoly:
 - všimnout si při styku s dětmi jejich chování a jednání a upozorňovat na případné odchylky od normy
 - znát Krizový plán a umět v případě potřeby adekvátně zasáhnout a jednat
 - svým příkladným a vstřícným vystupováním napomáhat vytváření příznivého klimatu ve škole a příznivého vnímání školy veřejností

Zákonní zástupci a rodiny žáků, ostatní veřejnost

- Naším úkolem je docílit toho, aby se rodiny žáků co nejvíce **zapojovaly do aktivit školy, poznávaly život školy a následně projevovaly zvýšený zájem o školu v širokém kontextu** (nejen o své dítě a především o jeho studijní výsledky, ale o své dítě v rámci sociálních vazeb školou vytvářených).
- Budeme usilovat o zapojení rodičů a veřejnosti do aktivit školy - např. zahájení školního roku, Vánoční koncert, stonožková výstava atd., jehož cílem je naučit tuto skupinu participaci na životě školy.
- Další možností se jeví spolupráce přes KRPŠ a školskou radu.
- Rodiče jsou prostřednictvím třídních učitelů seznamováni s realizací preventivního programu na škole.
- Problémy spojené s rizikovým chováním je třeba řešit ve vzájemné spolupráci. Ze strany této cílové skupiny je vždy možné kontaktovat kohokoli z poradenského týmu a obrátit se na školu s prosbou o pomoc či radu.
- Rodiče jsou informováni o situaci na škole i o možnostech případné pomoci průběžně na webových stránkách školy, třídních schůzkách, konzultačních hodinách a prostřednictvím některých článků v Aktualitách z Kladské.
- Dlouhodobým cílem je také působit natolik osvětově na tuto skupinu, aby začala ve větší míře fungovat i „domácí“ prevence – viz Domácí preventivní program pro rodiče (str. 21).

PPP pro Prahu 2

- pokračovat ve včasné spolupráci při diagnostikování vzdělávacích a výchovných problémů žáka, jež bývají počátkem vzniku některého rizikového chování jedince
- pokračovat v dobře započaté intenzivní spolupráci v rámci prevence rizikového chování třídních kolektivů (využití intervence, supervize, sociometrických metod apod.)
- nadále rovněž využívat aktivit produkovaných poradnou, které přispívají ke zkvalitňování školní preventivní práce (pravidelné schůzky metodiků a vých. poradců obvodu, semináře k aktuálním tématům, kazuistiky, ukázky preventivních programů apod.)

Spolupracující organizace, odborníci, obec

- **instituce pomáhající řešit případné komplikované případy**
 - **Oblast školství**
 - obvodní protidrogová koordinátorka
 - pedagogicko - psychologická poradna (viz str. 33)
 - **Oblast zdravotnictví**
 - dětský lékař
 - zdravotnická zařízení pro terciární sféru prevence (viz seznam organizací str. 33, 34)
 - **Oblast sociálních věcí**
 - sociální odbor, kurátoři (OSPOD)
 - **Policie ČR, Městská policie**
 - služba kriminální policie - oddělení nezletilých - využít lektorských služeb policistů v oblasti prevence rizikového chování
- **certifikované organizace**
 - jejich role je zpravidla v kvalitním provedení preventivního programu, jež si u organizace zadáme
- **spolupráce s obcí**
 - vychází z koordinace cílů prevence obcí stanovených s cíli našimi
 - spolupráce s koordinátory prevence Městské části Praha 2
 - aktivní participace školy na programu MČ P2 – **Systém včasné intervence (SVI)**

Konkrétní programy a aktivity

- Pro cílovou skupinu **žáků** jsme na základě evaluace předešlých MPP zvolili pokračování ve spolupráci jen s některými společnostmi a s jinými zamýšlíme spolupráci nově zorganizovat.
- Intenzivně budeme oslovovat skupinu **ostatních pracovníků školy**, konzultovat s nimi jejich vnímání života ve škole ve snaze zapojit je do vytváření přátelského a bezpečného prostředí pro všechny.
- Speciální oddíl věnujeme **rodičům**, neboť sehrávají nejzásadnější roli v oblasti prevence rizikového chování dětí, ačkoli se mnohdy považují za ty, jichž se věci netýkají...

Dovolíme si na tomto místě ocitovat Tomáše G. Masaryka:

„Dítěti je první a hlavní škola rodina..., ta vychovává a vyučí tím, co dítě doma vidí. Tedy jací jsou rodiče, matka a otec, jaký mají poměr k sobě a okolí, to má největší vliv na dítě....

Ono se říká:

„Čím hrneček natřeš, tím páchne.“

To platí i o rodině.“

Domácí preventivní program pro rodiče

1. **Mluvte otevřeně** o tom, co očekáváte od svého dítěte a co ono očekává od vás.
2. Formulujte své požadavky **srozumitelně a jednoznačně**.
3. **Naučte se naslouchat**, aniž byste vyřkli soud.
4. **Respektujte** city svého dítěte.
5. Dělejte s dítětem **legraci**.
6. **Oceňujte** každé úsilí svého dítěte.
7. Snažte se **každý den najít něco**, co byste mohli na chování svého dítěte ocenit.
8. **Zasáhněte**, jestliže o sobě začne Vaše dítě pochybovat.
9. **Bud'te vytrvalí** v pomoci svému dítěti při výběru správné volby.
10. Nikdy **neurážejte** své dítě.
11. Ukazujte svému dítěti svou **bezpodmínečnou lásku** především soustředěnou pozorností,
pohledem do očí,
pozitivním dotekem
a kázní.

(Inspirováno materiálem o.s. PRAK)

Mějte stále na paměti:

Na dítě je největší odborník jeho rodič!!!

(Řekl kdysi kdosi, my nevíme, kdo to byl, a tímto se mu omlouváme. Podstatná je pravdivost tohoto tvrzení a my doufáme, že i vy si je vezmete za své a s pýchou a se ctí rodiče se jím budete řídit.)

Spolupracující organizace a harmonogram jednotlivých programů

- Život bez závislostí
 - MP Education
 - Anabell
 - Sananim
 - PRAK, o.s.
 - Divadelta
 - Městská policie pro Prahu 2
 - Zdravotnická záchranná služba
 - Člověk v tísni
-
- Konkrétní programový harmonogram vypracováváme pouze **pro žáky jako hlavní primární cílovou skupinu.**
 - Harmonogram je otevřený pro možnost aktuálního doplnění dle případné nutnosti či zajímavé nabídky zvenčí. Preventivní programy jsou vždy v týdenním plánu školy zveřejňovány na internetových stránkách školy.
 - Pro všechny ostatní cílové skupiny jsme úkoly nastínili na str. 16-21 a budeme je průběžně během roku konkretizovat a rovněž doplňovat dle aktuální potřeby.

ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

VYCHÁZÍ Z

Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování
ve školách a školských zařízeních

Č.j. 22 294/2013-1

CO JE ŠIKANA?

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Zahrnuje

- bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí
- útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování
 - sexuální obtěžování až zneužívání
- kyberšikanu - útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod.
- demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků

ŠIKANA NA KLADSKÉ

Šikanu ve všech jejích podobách (zvláště kyberšikanu!)
považujeme na naší škole za nejnebezpečnější rizikové chování
a boj proti ní je prioritní v celém PPŠ,
minimalizace výskytu šikany je dlouhodobým cílem
preventivního programu školy!

Základem prevence šikanování a násilí na škole

je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky
(a mezi žáky a učiteli).

Při efektivní realizaci prevence šikanování
usilujeme o vytváření bezpečného prostředí a za tím účelem:

- podporujeme solidaritu a toleranci
- podporujeme vědomí sounáležitosti
- posilujeme a vytváříme podmínky
pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- uplatňujeme spolupráci mezi dětmi a rozvíjíme jejich vzájemný
respekt
- rozvíjíme jednání v souladu s právními normami a s důrazem na
právní odpovědnost jedince.

ŘEŠENÍ ŠIKANY A VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ

Počáteční šikana

Metody vyšetřování šikanování:

- rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi.
- nalezení vhodných svědků
- individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů)
- zajištění ochrany obětem
- rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

Pokročilá šikana

Metody vyšetřování šikanování:

- bezprostřední záchrana oběti
- domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování
- zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- pokračující pomoc a podpora oběti
- nahlášení policii
- vlastní vyšetřování

V rámci první pomoci je nutné při

pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách

spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s:

- pedagogicko-psychologickou poradnou
 - střediskem výchovné péče
- orgánem sociálně právní ochrany dítěte (OSPOD)
 - Policií ČR

Počáteční šikanu

řeší zpravidla třídní učitel,
případně ve spolupráci s poradenským týmem školy

Pokročilou šikanu

řeší třídní učitel, poradenský tým,
vedení školy ve spolupráci s dalšími institucemi

Nadále pracujeme s agresorem

(jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí).

V případě potřeby mu zprostředkujeme péči pedagogicko-psychologické poradny,
střediska výchovné péče nebo jiných odborníků
– klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Pro potrestání agresorů lze užít i následující běžná výchovná opatření:

napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele
snížení známky z chování
převedení žáka do jiné třídy

Pro nápravu situace ve skupině **pracujeme s celým třídním kolektivem.**

Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi,
ale nezasáhli (mlčící většina).

V mimořádných případech se užijí další opatření:

Ředitelka školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte
do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný
diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.

Ředitelka školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte

k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení
předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním
v diagnostickém ústavu.

ŠKOLNÍ KRIZOVÝ PLÁN

- Školní krizový plán obsahuje postup zachování se v krizové situaci a možnosti řešení takové situace. Skládá se z několika dílčích metodik jak postupovat v jednotlivých krizových situacích.
- Dílčí plány vycházejí z platných legislativních dokumentů a také z interních dokumentů školy vypracovaných vedením.
- S krizovými plány jsou seznámeni všichni pracovníci školy vždy na začátku školního roku.
- Krizové plány má k dispozici : ředitelna
sborovna ve 2. patře
kabinet 1. stupně v přízemí
školní družina v suterénu
kancelář školy
školní kuchyň

Součástí je i **Strategie předcházení školní neúspěšnosti**

KRIZOVÁ SITUACE

Za krizovou situaci považujeme takový moment, kdy je nutné přerušit činnost (vyučování, program apod.) a zajistit pomoc jednotlivci, případně skupině žáků s nutností separovat je od zbytku třídy

- žák pod vlivem alkoholu či jiných omamných látek
- žák v záchvatu (afekt, epilepsie, alergie apod.)
- úraz
- svévolné opuštění třídy
- šikana

- agresivita, vyhrožování, ohrožování zdraví ostatních
- jiné mimořádné situace

ZÁKLADNÍ POSTUP V KRIZOVÝCH SITUACÍCH

- Zajistit bezpečnost všech zúčastněných (oddělit například agresora od zbytku třídy)
- Oznámit krizovou situaci vedení školy a vyžádat pomoc (vyslat některého ze žáků)
- Situaci pomáhá řešit kdokoli z pracovníků starších osmnácti let, případně jiná dospělá osoba (zvláště zajišťují pomoc při dozoru nad žáky).
- Následná intervence spočívá v práci s jednotlivci i se třídou na úrovni odpovídající závažnosti krizové situace:
 - škola (poradenský tým a vedení školy, třídní učitelé)
 - externí organizace (PPP, Policie, OSPOD apod.)

SEZNAM POUŽITÉ A DOPORUČENÉ LITERATURY

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28 ze dne 1. 11. 2010
zdroj: <http://www.msmt.cz>
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení Č.j. 22 294/2013-1
<http://www.msmt.cz/socialni-programy>
- Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 - 2012
- Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013 – 2018, MŠMT 2013.
<http://www.msmt.cz>
- Certifikační standardy odborné způsobilosti v oblasti primární prevence užívání návykových látek. MŠMT, 2004.
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
- Vyhláška MŠMT č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadanými.
- Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení, MŠMT, 2001.
- Vybrané termíny primární prevence MŠMT 2007 <http://www.msmt.cz/socialni-programy>.
- MIOVSKÝ M., MIOVSKÁ L. *Evaluace programů primární prevence užívání návykových látek v ČR: základní východiska a aplikační možnosti*, Adiktologie, 2004, č.3, str. 288 – 305.
- SCIO.CZ . Mapa školy. Analytická zpráva, 2007.
- Školní vzdělávací program základní školy Kladská 1, Praha 2, 2011.

- Učebnice občanské a rodinné výchovy pro 2. stupeň ZŠ a víceletá gymnázia, metodické příručky pro učitele k těmto učebnicím – nakladatelství FRAUS, různá vydání.

LINKY DŮVĚRY A KRIZOVÁ CENTRA

- · Linka bezpečí dětí a mládeže 800 155 555
- · Linka vzkaz domů (dítě na útěku) 800 111 113
- · POMPIS Krizové centrum pro mládež 286 580 711
- · PREV-CENTRUM 233 355 459
- · Dětské krizové centrum a linka důvěry 241 484 149
- · Linka psychopomoci 224 214 214
- · Centrum krizové intervence Bohnice 284 016 666
- · Toxikologické informační středisko 224 919 293
- · DROP-IN Středisko drogových závislostí 222 221 431
- · Centrum pomoci závislým 261 260 476
- · SANANIM Drogové informační centrum 284 822 872
- · Národní linka prevence AIDS 800 144 444
- · Help line AIDS 224 915 564
- · GAY LINKA POMOCI 222 514 040
- · OS Akord Pomoc rodinám s postiženými dětmi 222 519 716
- · Nádorová linka 800 222 322
- · DONA Linka pomoci obětem domácího násilí 251 511 313
- · [Pedagogicko - psychologická poradna pro Prahu 2](#)

PhDr. Václava Masáková, ředitelka, psycholog, tel. 267 997 050
vmasakova@ppppraha.cz

Mgr. Lýdia Jarkovská, zástupkyně, psycholožka., tel. 267 997 055
dsvancarova@ppppraha.cz

Dana Štabrňáková, sociální pracovníce, Praha 1 a 2, tel. 267 997 020
dstabrnakova@ppppraha.cz

PaedDr. Lenka Marušková, metodička prevence, tel. 224 228 403
lmaruskova@ppppraha.cz

NĚKTERÉ INTERNETOVÉ ODKAZY

www.pervitin.cz

www.biotox.cz

www.odrogach.cz

www.sikana.cz

www.zivot-bez-zavislosti.cz

www.pejsek.cz

www.kurakovaplice.cz

www.dokurte.cz

www.nekourit.wz.cz

www.sweb.cz/koureni

aids-pomoc.cz

www.aids-hiv.cz

www.sexus.cz

chlamidie-kapavka-syfilis.ic.cz

www.pppinfo.cz

www.anorexie.wz.cz

www.renarkon.cz

www.dropin.cz

slunecnik.wz.cz

www.help-psych.cz

www.linka.bezpeci.cz

www.strada.cz

www.help24.cz

www.drogy-info.cz

www.poradenskecentrum.cz

